

в умовах воєнного стану розширюється та доповнюється специфічними заходами, що потребує нових знань та набуття відповідного досвіду, який, у свою чергу, буде напрацьовано у співпраці з представниками населення, що діють перш за все із патріотичних міркувань.

Список використаних джерел:

1. В умовах війни поліцейські отримали додаткові повноваження
URL:https://jurliga.ligazakon.net/news/210031_v-umovakh-vyni-poltseysk-otrimali-dodatkov-rovpnovazhennya (дата звернення 01.06.2022р.)

2. У Нацполіції прозвітували про злочини і кримінальні справи за час воєнного стану
URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/news-politsiya-viyna-spravy/31870345.html> (дата звернення 01.06.2022р.)

3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ від 28.07.2017 № 650 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 01.06.2022р.)

Тетяна БОРИСЕНКО,

викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання забезпечення особистої безпеки, життя та здоров'я завжди було актуальним для кожної людини в будь-якій країні світу. Все більше громадян України бажають набути у власність зброю аби захистити себе та своїх близьких, а також зберегти своє майно. Вкрай актуальною потреба у забезпеченні не лише особистої безпеки, а й національної безпеки постала перед громадянами України 24 лютого 2022 року після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. З перших днів війни серед громадян нашої держави одними із найактуальніших питань були: яка зброя доступна для пересічного громадянина та як отримати дозвіл?

Але спочатку варто з'ясувати, який порядок набуття у власність зброї існував у мирний час до введення воєнного стану. Так, повнолітні громадяни, мали можливість володіти пневматичною зброєю калібром менше 4,5 міліметрів і швидкістю польоту кулі нижче 100 метрів в секунду, револьверами та пістолетами під патрон Флобера, ножами побутового призначення, а також газовими балончиками за відсутності будь-яких дозволів. Разом з цим, за умови попереднього отримання відповідного

дозволу, громадяни України також мали змогу законно володіти вогнепальною, травматичною, холодною та газовою зброєю.

23 лютого 2022 року Верховна Рада України з метою закріплення основних прав та обов'язків громадян і юридичних осіб щодо виробництва, набуття, володіння, розпорядження та використання зброї і боєприпасів до неї, а також врегулювання інших суспільних відносин, що безпосередньо з цим пов'язані ухвалила за основу законопроект № 5708 «Про право на цивільну вогнепальну зброю». Однак, через початок повномасштабної збройної агресії Російською Федерацією, цей законопроект так і не пройшов друге читання. Тому в Україні до теперішнього часу не має уніфікованого законодавчого акту, який би регулював оборот вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, а також порядок отримання дозволів на володіння, користування та розпорядження такою зброєю.

На сьогоднішній день питання щодо володіння, користування та розпорядження зброєю та засобами самооборони врегульовано рядом підзаконних нормативно-правових актів. Серед них, основними є Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення вогнепальної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, заряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї і вибухових матеріалів, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622.

Зазначена Інструкція визначає, що компетенція органів поліції в сфері дозвільної системи поширюється на видачу дозволів на бойову нарізну військових зразків зброєю або виготовлену за спеціальним замовленням, охолощену, нейтралізовану, несучасну, спортивну, мисливську вогнепальну зброєю, бойові припаси до зброї, основні частини зброї, пневматичну, холодну зброєю, пристрої та патрони до них, що належать підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання та громадянам [1].

До введення воєнного стану, пересічний громадянин України, за відсутності встановлених законом обмежень, мав право отримати:

- дозвіл на придбання холодної, охолощеної, пневматичної зброї, а також дозвіл на придбання та зберігання (носіння) газових пістолетів – з 18 років;
- дозвіл на придбання мисливської гладкоствольної зброї – з 21 року;
- дозвіл на придбання мисливської нарізної зброї – з 25 років.

Разом з цим, законодавством передбачено для окремих категорій громадян, з огляду на займані ними посади та специфіку виконуваних службових обов'язків, можливість отримати дозвіл на придбання та зберігання пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії. Перелік таких категорій громадян передбачений Тимчасовою інструкцією про порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування

пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів працівниками суду, правоохоронних органів та їх близькими родичами, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві, затвердженої наказом МВС України № 379дск від 13.06.2000 [2].

До них, зокрема відносяться: працівники суду, правоохоронних органів та їх близькі родичі; особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві; народні депутати України; члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону (дружинники); військовослужбовці, крім тих, які проходять строкову військову службу; державні службовці; журналісти [2].

Якщо особа ще не мала у володінні зброї, вона повинна була спочатку оформити в районних або міських відділах дозвільної системи, або у відділах обласних управлінь дозвільної системи, в залежності від виду зброї, дозвіл на придбання відповідної зброї. Після чого, така особа повинна була звернутися за дозволом на зберігання та носіння зброї.

Тобто лише громадянин України мав змогу отримати у власність вогнепальну зброю та боєприпаси до неї, самостійно її придбавши на підставі попередньо отриманого дозволу.

Однак, широкомасштабна збройна агресія Російської Федерації та прагнення цивільних осіб приймати активну участь у національному спротиві з метою захисту свого життя, здоров'я, честі та гідності, а також цілісності та незалежності своєї держави змусили Верховну Раду України відреагувати відповідним чином. Так, 03 березня 2022 року Верховною Радою України був прийнятий закон «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» [3].

Статтею 1 цього закону було розширено коло осіб, які зараз можуть отримати вогнепальну зброю і боєприпаси до неї відповідно до порядку та вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України. Так, на період дії воєнного стану поряд з громадянами України, можливість отримати зброю на законних підставах мають також іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України та можуть брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав. Закон також містить два застереження:

1) застосування вогнепальної зброї, отриманої відповідно до цього Закону, здійснюється аналогічно до застосування зброї військовослужбовцями під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України;

2) не пізніше 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні особи зобов'язані здати отриману ними вогнепальну зброю і невикористані боєприпаси до неї до органів Національної поліції України.

Крім того, на період дії воєнного стану закон дозволив громадянам

України брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав, застосовуючи власну нагородну зброю, спортивну зброю (пістолети, револьвери, гвинтівки, гладкоствольні рушниці), мисливську нарізну, гладкоствольну чи комбіновану зброю та бойові припаси до неї [3].

Таким чином, новий Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» є виправданою реакцією Верховної Ради України на ситуацію, що склалася в Україні. Порівняно з довоєнним порядком отримання вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, новий нормативний акт містить ряд позитивних спрощень. Серед них варто відмітити наступні:

1) значно спрощено порядок отримання вогнепальної зброї та боєприпасів до неї;

2) розширено коло осіб, які можуть отримати зброю (крім громадян України, це також іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України);

3) непотрібно купувати зброю за власні кошти (зброя видається головними управліннями Національної поліції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, установами забезпечення Національної поліції України);

4) видача зброї є тимчасовою – лише на період дії воєнного стану;

5) використання зброї може відбуватися лише з однією метою – відсічі збройної агресії проти України;

6) звільнено осіб від відповідальності за застосування вогнепальної зброї, але при умові, якщо така зброя застосована проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення вогнепальної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, заряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї і вибухових матеріалів, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення 01.06.2022р.)

2. Тимчасова інструкція про порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів працівниками суду, правоохоронних органів та їх близькими родичами, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві, затверджена наказом МВС України № 379дск від 13.06.2000, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0696-00#n5> (дата звернення 01.06.2022р.)

3. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України // Закон України від 03 березня 2022 року №2114-IX, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-IX#Text>(дата звернення 01.06.2022р.)